

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U000246

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 14-01-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Петренко-Цеунова Ольга Іванівна

2. Olha Petrenko-Tseunova

Кваліфікація: 035

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3262-7866

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 035

Назва наукової спеціальності: Філологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Теорія, історія літератури та компаративістика

Дата захисту: 27-02-2024

Спеціальність за освітою: 035 Філологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 4561

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 17, 17.01.25.03, 17.01.27, 17.01.09

Тема дисертації:

1. Наративна ідентичність Києва в українській літературі доби Бароко
2. Narrative identity of Kyiv in Ukrainian Baroque literature

Реферат:

1. Петренко-Цеунова О. І. Наративна ідентичність Києва в українській літературі доби Бароко. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія» – Національний університет «Кієво-Могилянська академія», Київ, 2023. Роботу присвячено дослідженню наративної ідентичності Києва доби Бароко як ментальної конструкції. Вона відображена в низці барокових жанрів, зокрема в полемічних текстах, літописах і хроніках, поезії та шкільній драмі. Метою дисертації є дослідження основних способів моделювання образу Києва через наративну проєкцію текстів доби Бароко та аналіз функціонування барокової ідентичності Києва на рівні телеології й поетики. Методологічну базу роботи складають: феноменологічний метод, використаний для аналізу міста як символічної реальності; порівняльно-історичний – при розгляді динаміки змін образу міста; герменевтичний – для здійснення аналізу та інтерпретації окремих філософських теорій, пов'язаних із символізацією міста. Задіяно структурно-семіотичний метод для розгляду міського наративу барокового Києва як системи відповідників і

опозицій, виокремлення центральних елементів (сюжетів, мотивів, образів) та аналізу їхньої реалізації в конкретних текстах. Для дослідження міста як механізму пам'яті використано здобутки школи нового історизму, концепції культурної пам'яті, винайдення традиції та спадку культури, постколоніальний підхід. Для аналізу метаміфології міського нарративу залучено здобутки міфоритуальної критики. Наукова новизна роботи полягає в комплексному аналізі нарративної ідентичності Києва на основі дослідження пам'яток літератури Бароко. Визначено та досліджено роль нарративної ідентичності Києва в культурі Бароко. Схарактеризовано та узагальнено основні риси й особливості київського нарративу в контексті синхронних міських нарративів ранньомодерної доби. Особливість роботи полягає в інтеграції культурно-антропологічних методів дослідження нарративів пам'яті та локусів символічного смислоутворення, розробок у царині семіотики та ритуально-міфологічного аналізу текстів. Застосування обраної теоретико-методологічної бази уможливило нове прочитання пам'яток української літератури XVII–XVIII ст. Завдяки використанню інструментарію сучасних дослідницьких методів розширено межі інтерпретаційного поля української літератури Бароко. Обґрунтовано доцільність використання студій нарративної ідентичності до пам'яток ранньомодерної доби. Визначено домінуючі риси культурно-історичної та локальної ідентифікації локусів Києва, способи їхньої візуалізації та нарративні прийоми, використання яких забезпечує єдність нарративної ідентичності Києва. З'ясовано, з якими намірами та в який спосіб різні мистецькі доктрини й політичні режими створювали, змінювали і впливали на фізичний та символічний вигляд міста в добу Бароко. Доведено структуротворчу роль міста в бароковій семіосфері. Перший розділ «Осмислення образу міста доби Бароко: теорія й історико-культурні контексти» є спробою феноменологічної редукції – наближенням до об'єкта дослідження шляхом очищення від семантичних нашарувань романтичного, позитивістського, модерного стилів мислення, що по-своєму уявляли міську культуру доби Бароко й наклали відбиток на сучасне сприйняття. Огляд основних підходів до вивчення міського нарративу барокової культури та її ролі у формуванні національної ідентичності дає змогу зробити висновок, що донедавна теорію ідентичності місця часто використовували в дослідженнях як евристичну відправну точку, а не як теоретичну основу. Другий розділ «Побудова художньої моделі міста» включає чотири необхідні засновки, що висвітлюють різні контексти сприйняття образу міста в бароковій творчості: філософський, аксіологічний, поетичний і мовний. У третьому розділі «Місто як механізм пам'яті» йдеться про те, як у міському ландшафті, розглянутому як система знаків, закодовано низку політичних, економічних, соціальних і культурних понять. Четвертий розділ «Метаміфологія барокового Києва» присвячений розгляду нарративної ідентичності міста крізь призму міфоритуального підходу: проаналізовано міфопоетичні тлумачення походження міста та сакралізацію легенд про заснування; розглянуто образи небесних заступників Києва як відповідь на бароковий катастрофізм; звернено увагу на щоденні ритуалізовані практики містян, а також символічні ритуали, приурочені до визначних подій, міських персонажів-масок та інші міфологізовані елементи, що повторювались із певною періодичністю, циклізували повсякдення містян і надавали йому трансцендентного виміру. Ключові слова: українська література, Бароко, нарація, ідентичність, поетика, мотив, Київ, місто, рецепція, міфологізація, інтертекстуальність, простір, спадщина, культурна пам'ять, ідеологія.

2. Petrenko-Tseunova, O. Narrative identity of Kyiv in Ukrainian Baroque literature. – Qualification research work (manuscript). Dissertation to obtain the scientific degree of Doctor of Philosophy in the field 03 "Humanities", speciality 035 "Philology". – National University of Kyiv-Mohyla Academy, Kyiv, 2023. The broad objective of this study is to identify and analyze the narrative identity of Kyiv in Ukrainian Baroque literature. It has been argued that this mental construction is reflected in a number of Baroque genres, in particular in polemical texts, chronicles, poetry, and school drama. Under certain conditions, the worldview of the early modern epoch assumed the presence of a transcendental meaning in the creation of narratives. Such linkage formation facilitates maintaining their integrity, despite the differences in languages, confessions, genres, and aesthetic paradigms. This study therefore arises out of concerns to understand how the depiction of urban space in fiction forms a separate reality that exists according to its own rules, depending on the style of the period and the genre of the text. An overview of the main approaches to the study of the urban narrative and its role in the formation of national

identity allows us to conclude that the theory of place identity was earlier used in research as a heuristic starting point, rather than as a theoretical basis. The purpose of this study was outlined as follows: to understand what are the main ways of modelling the image of Kyiv through the narrative projection of the texts of the Baroque period, and to analyze the functioning of the Baroque identity of Kyiv on teleological and poetical levels. The methodological framework of the study consists of: the phenomenological method – used to analyze the city as a symbolic reality; comparative historical method – considering the dynamics of changes in the image of the city; hermeneutics – for the analysis and interpretation of prominent philosophical theories related to the symbolization of the city. Structural semiotics are used to examine the urban narrative of Baroque Kyiv as a system of counterparts and oppositions, to identify central elements (plots, motifs, and images), and analyze their implementation in specific texts. New historicism, the concepts of heritage, cultural memory, the invention of tradition, and post-colonial approach are used to investigate the city as a mechanism of memory. Myth criticism is adopted for the analysis of the metamythology of the urban narrative. The scientific novelty of the thesis is determined by the application of the concept of narrative identity to Ukrainian Baroque literature for the first time. The comparative analysis done shows the role of the narrative identity of Kyiv in Baroque culture. The main features of the Kyiv's narrative are characterized and summarized in the context of synchronous narratives of the early modern period. The peculiarity of the work is based on the integration of cultural and anthropological methods of researching narratives of memory, loci of symbolic meaning-making, and mythological analysis of texts. The findings were obtained by the application of the selected theoretical and methodological base to pieces of Ukrainian literature of the 17th–18th centuries. Implementation of modern research methods expanded the boundaries of the interpretive field of Ukrainian Baroque literature. The results, therefore, begged for the expediency of using the narrative identity studio for early modern texts. This showed the intentions and the manner in which different artistic doctrines and political regimes created, changed, and influenced the physical and symbolic appearance of the city in the Baroque period. Examination of it proved the structuring role of the city in the Baroque semiosphere. The first chapter, “The image of the Baroque city: theoretical, historical, and cultural contexts”, defines the romantic, positivist, modern, and contemporary styles of thinking. In the second chapter, “Construction of the poetic model of the city”, determinants of narrative identity occurrence were examined using four different contexts of perception of the image of the city in Baroque culture: philosophical, axiological, poetic, and linguistic. The third chapter, “The city as a mechanism of memory”, discusses how a range of political, economic, social, and cultural concepts are encoded in the urban landscape considered as a system of signs. The fourth chapter, “Metamythology of Baroque Kyiv”, gives the author's interpretation of the main concepts of the narrative identity of the city through the prism of myth critics. Key words: Ukrainian literature, Baroque, narrative, identity, poetics, motif, Kyiv, city, reception, mythologizing, intertextuality, space, heritage, cultural memory, ideology.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Petrenko-Tseunova O. (2022). The Motive of Discrepancy in Hryhorii Skovoroda's Works. In *Kyiv-Mohyla Humanities Journal*, 2022, № 9: Hryhorii Skovoroda and the Baroque World. P. 69–81. (Scopus)
- Петренко О. (2018). Теологія образу міста в бароковому «київському тексті». Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Філологічні науки. 2018. Вип. 16. С. 100–113.

- Петренко О. Вічноголодні спудеї: гастрономічна поетика «низового» бароко у віршах мандрованих дяків. Місто: історія, культура, суспільство: е-журнал урбаністичних студій. 2019. № 7. Спеціальний випуск: «Їжа та місто». С. 23–34
- Петренко-Цеунова О. Небесний град і земне місто у творчості Григорія Сковороди. Наукові записки НАУКМА. Літературознавство. 2019. Т. 2. С. 30–35.
- Петренко-Цеунова О. Столичний статус у «київському тексті» доби Бароко. Місто: історія, культура, суспільство: е-журнал урбаністичних студій. Інститут історії України НАН України, Історичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2020. № 8 (1). С. 11–23.
- Петренко-Цеунова О. Мілітарний дискурс у Києво-Печерському патерику. Сіверянський літопис. 2023. № 2. С. 118–123.
- Петренко-Цеунова О. Театральна культура Києва епохи Бароко як засіб національного самовираження та втілення колоніального становища. У Сіверянський літопис. 2023. № 4. С. 150–155.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Павленко Ганна Іванівна

2. Hanna Pavlenko

Кваліфікація: к. філол. н., доц., 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Києво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Новик Ольга Петрівна

2. Olha Novyk

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6039-0221

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Бердянський державний педагогічний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125220

Місцезнаходження: вул. Жуковського, буд. 66, Запоріжжя, Запорізький р-н., 71100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Федорак Назар Любомирович

2. Nazar Fedorak

Кваліфікація: к. філол. н., доцент, 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пашко Оксана Володимирівна

2. Oksana Pashko

Кваліфікація: к. філол. н., 10.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6409-2280

Додаткова інформація: старший викладач

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Борисюк Ірина Василівна

2. Iryna Borisyuk

Кваліфікація: к. філол. н., доцент, 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Киево-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Агеева Віра Павлівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Агеева Віра Павлівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Басенко Олена Едуардівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна